

пропонували студентам дати відповіді на запитання: «Що ви думаєте про...?», «Як ви вважаєте...?», «Чи згодні ви, що...?», «Яка ваша думка...?», вважаючи їх набагато продуктивнішими.

Таким чином, активні методи – це такі методи навчання, які відповідають таким вимогам: формують у студентів потребу в нових знаннях; спрямовують навчання на зв'язок із життям; спрямовують мислення на розв'язання загальних і часткових пізнавальних завдань з метою творчої переробки навчальної інформації; забезпечують діяльність по співвідношенню часткових відомостей з основними ідеями; сприяють озброєнню учнів міцними знаннями і навичками, а також умінням переносити їх в нові умови; сприяють оволодінню навчальними уміннями; створюють максимальні умови для активної навчально-пізнавальної діяльності кожного студента. Використання активних методів навчання у процесі вивчення німецької мови дозволило змінити позицію студентів експериментальної групи зі звичайних слухачів, котрі пасивно отримують знання на активних учасників навчального процесу. Проведене дослідження дає підстави стверджувати, що активні методи навчання сприяють формуванню комунікативної культури майбутніх педагогів та позитивному ставленню студентів до вивчення німецької мови.

Список використаних джерел

1. Голант Е.Я. Методы обучения в современной школе / Евгений Яковлевич Голант. – М.: Просвещение, 1977. – 205 с.
2. Кан-Калик В. Педагогическое творчество / В.Кан-Калик, Н.Никандров. – М.: Педагогика, 1990. – 142с.
3. Пассов Е. Основы коммуникативной методики обучения иноязычному общению / Евгений Пассов. – М.: Просвещение, 1989. – 200 с.
4. Садова В. Рекомендации по формированию коммуникативной культуры учителя средствами школьной методической работы / Вита Садова. – Кривой Рог: КГПИ, 1998. – 46с.
5. Тимченко І. Формування комунікативної культури студентів як шлях до підготовки спеціалістів / І.Тимченко // Теоретичні питання освіти та виховання: Збірник наукових праць. Випуск 10. – Київ: КДПУ, 2000. – С.141-144.

*О.О.Сорокіна, аспірант,
Криворізький ДПУ*

ХАРАКТЕРИСТИКА ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПЕДАГОГА

У статті розглядається характеристика творчої діяльності як засобу формування функціональної компетентності майбутнього педагога.

Ключові слова: творча діяльність, компетентність.

В статье рассматривается характеристика творческой деятельности как средство формирования функциональной компетентности будущего педагога.

Ключевые слова: творческая деятельность, компетентность.

In this article the characteristic of creative activity as a way of formation of students' functional competence is described.

Key words: creative activity, competence.

Перехід від авторитарної освіти до гуманістичної педагогіки співробітництва, що розпочався у сучасній історії освіти, висуває нові вимоги до підготовки випускників вищої школи, серед яких – необхідність формувати людину компетентну, тобто здатну до активної участі в суспільному житті, до самореалізації та постійного самовдосконалення. Компетентність особистості стає вирішальною умовою та показником успішності людини в житті загалом і у професійній діяльності зокрема. «Компетенція» тлумачиться в сучасних словниках як добра обізнаність у чомусь. Слово походить від лат. «competia» (відповідність, узгодженість) – це знання і досвід у певній сфері. Вони забезпечують оволодіння інтелектуальним і фізичним інструментарієм певної діяльності. Компетентність як педагогічне явище – це загальна здатність, яка ґрунтується на знаннях, досвіді, цінностях, здібностях, набутих завдяки навчанню.

Функціональна компетентність – це складне особистісне утворення, що поєднує в собі професійно-особистісний і творчий потенціал фахівця, необхідний для результативного виконання професійних функцій і готовність до нестандартного виконання функціональних обов'язків в області обраної професійної діяльності.

Стратегічним напрямом реформування освіти в Українській державі є формування освіченої творчої особистості, забезпечення пріоритетності розвитку людини, відтворення й трансляція культури та духовності в усій різноманітності вітчизняних і світових зразків.

Нові реалії освіти відповідно до вимог Болонського процесу вимагають демократизації системи освіти, що, в першу чергу, передбачає реалізацію конкретних дій з подальшого вдосконалення навчально-виховного процесу ВНЗ, створення оптимальних умов для розвитку кожного студента як активної творчої особистості, максимального врахування інтересів і творчих можливостей студентської молоді.

Формування майбутнього бакалавра, спеціаліста як творчої особистості стає першочерговим завданням, визначальним чинником економічного й духовного життя нашої країни. Особливо це стосується закладів освіти педагогічного напрямку, професійна діяльність випускників яких безпосередньо спрямована на формування творчої особистості фахівця.

У зв'язку із цим постає об'єктивна необхідність підвищити творчий потенціал студентів, які навчаються у вищих навчальних закладах України. Але творче ставлення до життя, до праці не може виникнути саме по собі. Воно формується насамперед відповідним стилем виховання, реалізація якого пов'язана з реформуванням усіх навчально-виховних структур освіти.

З огляду на це проблема творчої діяльності студентів є досить актуальною. Творча діяльність студентів визначає характер їх соціально-професійного спрямування. Творчість – цілеспрямована діяльність особистості з пізнання й перетворення навколишнього світу, суспільства та власної інтелектуально-емоційної та моральної культури.

Дослідженням творчої діяльності займалися такі психологи: Д.Б.Богоявленська, О.В.Брушлинський, І.Н.Дьяков, П.Н.Зінченко, В.В.Кудрявцев, О.М.Леонтьєв, О.М.Матюшкін, А.П.Нечаєв, А.В.Петровський, Я.О.Пономарьов, В.М.Пушкін, С.Л.Рубінштейн, П.А.Рудик, О.К.Тихомиров, П.М.Якобсон та ін.

Вони вивчали психічні процеси, що зумовлюють творчу діяльність, і властивості, якими повинна бути наділена особистість, щоб мати потенційні можливості розв'язувати творчі завдання, мислити нешаблонно, прогресивно. *Мета статті* – охарактеризувати творчу діяльність, яка виступає засобом формування функціональної компетентності майбутнього педагога.

Доведено, що будь-яка діяльність може бути як репродуктивною, так і творчою. Це стосується і науки, і техніки, і мистецтва, і педагогічної діяльності. Але всі ці прояви творчості безпосередньо базуються на певних психічних процесах. Особливість педагогічної творчості полягає в підготовці особистості, спроможної виявити себе у різноманітних сферах людської діяльності творчо.

Це особливо важливо, тому що проблеми реалізації творчого потенціалу, повного розкриття творчих можливостей людини дуже гостро в наш час постають перед вченими, дослідниками, діячами культури і мистецтва.

Творчість є головною ознакою людської сутності. Саме спроможність до творчої діяльності характеризує особистість, підкреслює своєрідність її психології, тобто «залежно від рівня діяльності можна говорити про найбільший і, відповідно, найменший рівень психічного розвитку» [6, с.5].

Досліджуючи проблему творчості, Б.М.Теплов визначає її як «... діяльність, що дає нові оригінальні продукти суспільної цінності» [2, с.89].

Л.С.Виготський пов'язує проблеми творчості із творчою діяльністю: «Творчою діяльністю ми називаємо будь-яку діяльність, яка створює щось нове, все одно, чи буде це створена творчою діяльністю певна річ зовнішнього світу, або відомий витвір розуму, або почуття, яке живе і виявляється тільки в самій людині» [1, с.3].

Творчість – не обов'язково створення чогось цілком нового, вона може виявлятися як рекомбінація певних відомих елементів [2, с.53].

«Головна розумова закономірність наукової творчості – самоусунення людини в процесі дослідження заради самопрояву пізнавальних об'єктів, - зазначає Б.Рунін, – звідси і головна розумова закономірність художньої творчості – самопрояв обізнаної людини назустріч речам, які пізнаються» [7, с.121].

Б.М.Кедров своїми дослідженнями [4], присвяченими питанням теорії наукового відкриття, зробив важливий внесок у диференціацію підходу до проблеми наукової творчості та виявлення її центру.

Визначення творчості через побудову «нового» відкидає зміст багатьох видів діяльності. «Ідея безумовної цінності нового як істотної ознаки результату будь-якої творчої діяльності зменшує творчий потенціал уже створених ідей, правильне розуміння яких саме по собі формує творчу активність людини» [8, с.75].

Слід зазначити, що існує чіткий розподіл проявів творчості в мистецтві та науці. Не менш важливий і інший висновок: особисті прояви творчості поширюються на багато галузей людської діяльності. Творча продуктивність в одній основній для особистості галузі супроводжується продуктивністю в інших галузях. У тому випадку, коли високий інтелект поєднується з високим рівнем творчості, людина найчастіше добре адаптована до середовища, активна, емоційно врівноважена, незалежна. Навпаки, при поєднанні творчості з невисоким інтелектом людина найчастіше невротична, тривожна, погано адаптована до вимог соціального оточення. Поєднання інтелекту і творчості передбачає вибір різних сфер соціальної активності. Оскільки творчість виявляється в мистецтві, то у процесі художньої творчості звичайно виділяють три етапи: задум, перетворення задуму згідно з обміркованим планом, втілення плану в матеріальну форму. Кожний з етапів – необхідний цілісний компонент творчого процесу, але вони постійно проникають один в інший таким чином, що на стадії доопрацювання може бути внесене корегування до початкового задуму. Такі ж фази виділяють у роботі винахідника. Щодо структури науково-теоретичної творчості, то тут дотримуються більш складного розподілу на етапи.

Дослідження проблеми ускладнюється через спроби багатьох авторів підведення поняття «творчість» під усі види діяльності. Творчий характер діяльності визначається його специфікою, особливостями підходу до нього, практичною результативністю. З огляду на це, природу творчості можна розкрити на основі вивчення внутрішніх особливостей певного виду творчої діяльності. При цьому необхідно провести межу між художньою творчістю в будь-якому конкретному виді діяльності.

Для того, щоб отримати результат, досягти творчих успіхів, потрібен, на думку американського психолога А.Осборна, «рушій», чи «привідний пас», який запустив би механізм мислення. Тут необхідні бажання, воля і мотивація. У творчості необхідною, перш за все, є системність психічної діяльності, яка дає змогу класифікувати інформацію за різними принципами, а також динамічність цієї діяльності, яка весь час видозмінюється, перебудовує створені системи знань, явищ, до того ж, здавалось, зовсім не пов'язаних між собою.

Розгляд найбільш відомих напрямів у дослідженні творчого мислення, характерних для першого етапу розвитку психології творчості (інтуїтивізм, теорія несвідомої роботи, теорія конструктивного інтелекту, концепція спроб і помилок, теорія детермінуючих тенденцій та інтернаціонального спрямування, концепція розуміння, психологія вирішення завдань тощо), показує, що всі їх досягнення не виходять за межі описово-пояснювального знання, залишаються на рівні конкретного емпіричного підходу [5, с.16].

Підводячи підсумок, можна зазначити, що сам по собі процес творчого мислення, відкриваючи для людини щось нове, стимулює її інтерес і, певною мірою, робить емоційно привабливим і сам процес діяльності, в тому числі і педагогічної. Аналізуючи та оцінюючи динамічну навчально-виховну ситуацію, педагог постійно корегує заплановані операції, прийоми та дії, шукає нові, оптимальні шляхи досягнення мети. Педагог у ході роботи не може обмежитися тільки накопиченим досвідом професійної діяльності. Він постійно шукає щось нове, поповнює та збагачує запас прийомів та методів роботи. Цілеспрямованість навчальних програм з формування функціональної компетентності та компетенцій, що конкретизують її сутність, у відповідності зі специфікою педагогічного процесу, зумовлює формування функціональної компетентності з невід'ємними складовими творчої діяльності. Ними є: новизна процесу і продукт діяльності, розв'язання суперечностей для чого необхідні об'єктивні (соціальні, матеріальні) та суб'єктивні особистісні умови (знання, уміння, творчі здібності).

Список використаних джерел

1. Выготский Л.С. Психология искусства / Л.С.Выготский. – М., 1968. – С. 3.
2. Громов Е.С. Художественное творчество / Е.С.Громов. – М.: Политгиздат, 1970. – С. 108-109.
3. Ищенко В. Компетентностный подход к подготовке преподавателей / В.Ищенко, З.Сазонова // Высшее образование в России. – 2007. – №6. – С.166-170.
4. Кедров Б.М. О теории научного открытия / Б.М.Кедров // Научное творчество. – М.: Наука, 1969.
5. Левитов Н.Д. Детская и педагогическая психология / Н.Д.Левитов. – М.: Изд-во Минпрос. РСФСР, 1958. – 312с.
6. Моляко В.А. Психология творческой деятельности / В.А.Моляко. – К.: Радянська школа, 1970. – С. 5-6.
7. Рунин Б. Логика науки и тайны творчества / Б.Рунин; под ред. Б.С.Мейлаха. – М.: Искусство, 1968. – С. 121.
8. Шулевский Н.Б. Диалектика необходимости свободы в творческой деятельности / Н.Б.Шулевский // ВКК: Творчество и социальное познание. – М.: Изд-во Моск. ун-та, 1982. – С. 75.

*В.В.Іванова,
кандидат пед. наук,
Криворізький ДПУ*

ОСНОВНІ АСПЕКТИ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ ДО ТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті аналізується рівень готовності студентів до творчої діяльності; зумовлюються причини низького рівня готовності цієї складної особової освіти.

Ключові слова: творчість, творча особистість, готовність до творчої діяльності.